

خیلواکی

استقلال

www.esteglaal.net

چهارشنبه ۰۲ سپتمبر ۲۰۲۶

تهیه، ترتیب و ترجمه: داکتر فریده نوری

طالبان و مذاکرات

قسمت دوم

نویسنده: افغانستان شناس Antonio Giustozzi

خلیلزاد توانست مذاکرات را با مقامات پاکستانی برقرار کند، پاکستانی ها موافقت کردند که از پروگرام صلح به شرطی حمایت می کنند که برخی از پیشنهاد های آنها در آن گنجانیده شود، مخصوصاً از آغاز مذاکرات صلح، ایجاد یک دولت مؤقت برای جاگزینی از اداره غنی، و موازی به آن آتش بس.

این دولت مؤقت بیطرف و هیچ ارتباطی با طالبان و دولت فعلی افغانستان نخواهد داشت و تمرکز آن فقط بالای وظایف اداری عادی خواهد بود، بدون اجرای اصلاحات و یا انجام دادن مذاکرات، این دولت مؤقت تا قبل از تشکیل انتخابات باید تا دوسال در جای خود باقی بماند.

در این توافق ادعا های مشروعیت هم از جانب طالبان و هم از جانب جمهوری اسلامی افغانستان تحت حمایت امریکا و متحدانش کنار گذاشته شود و راه را برای یک رژیم جدید که احتمالاً ترکیبی خواهد بود، باز کند. در این اوضاع و احوال نبود پیش شرط ها باعث نگرانی گردیده و باعث می شود که نتیجه مذاکرات نامشخص باشد. مخالفان از بازگشت احتمالی جنگ و درگیری بعد از خروج امریکا به تشویش بودند. خلیلزاد برای جلوگیری از این احتمال در نظر داشت که آن را از طریق ماموریت حافظ صلح ملل متحد حل نماید.

راه حل دولت مؤقت نیز خالی از خطرات نبود، زیرا احتمال داشت که تعداد کسانی که طرفدار جدا بودن دین از دولت و آزای خواهان در میز مذاکره به اقلیت مبدل شوند و منجر به تحمیل یک رژیم مبتنی بر شریعت و محدودیت در برابر حقوق زنان ایجاد شود.

طالبان اصرار داشتند که اول با خلیل‌زاد نماینده خاص امریکا توافقنامه را امضا می‌کنند و بعداً با کابل.

فلهذا دولت مؤقت به حیث یک چوکات راه مذاکره را بین افغان‌ها فراهم می‌کرد، خلیل‌زاد منتظر نتیجه بین الافغانی نشد و موفق شد که به تاریخ ۲۹ فبروری ۲۰۲۰ توافق نامه خروج قوای امریکایی را با طالبان امضا نماید. این توافق نامه امریکا را وادار می‌ساخت تا تمام قوای خود را در ظرف چهارده ماه از افغانستان خارج کند و طالبان را موظف می‌ساخت تا به گروه‌های جهادی خارجی اجازه ندهند از افغانستان به حیث پایگاه نظامی علیه امریکا و متحدانش استفاده کنند.

با امضا این توافق حتی قبل از اینکه مذاکرات بین الافغانی شروع شود، خلیل‌زاد مؤقف طالبان را بالای میز مذاکره به صورت قابل توجهی تقویت بخشید، که این کار از شروع با ستراتیژی طالبان هماهنگ بود.

طالبان دانستند که خلیل‌زاد و رئیس‌جمهور ترمپ عجله دارند، و خود را به اندازه کافی انعطاف پذیر نشان دادند و توانستند اوضاع را به نفع خود بچرخانند.

تحولات داخلی بین الافغانی:

به تعقیب مرحله اول خروج قطعات محدود قوای امریکایی در سال ۲۰۱۴، هم امریکایی‌ها و هم پاکستان فشار بالای دولت افغانستان و طالبان وارد نمودند تا آن‌ها وارد مذاکرات شوند. غنی از سال ۲۰۱۵ تا ۲۰۱۷ از مذاکرات مقدماتی برای تضعیف طالبان استفاده کرد.

رئیس‌جمهور غنی دعوت امریکا را برای سهولت بخشیدن مذاکرات بین طالبان و امریکا پذیرفت. در ماه نوامبر سال ۲۰۱۸، غنی چندین امتیاز به طالبان داده بود، از جمله آزاد ساختن زندانی‌های طالبان، خارج نمودن نام‌های بعضی از رهبران طالبان از لیست سیاه و حمایت از باز نمودن یک دفتر سیاسی برای طالبان.

اما وی بطور قاطع مخالف نظریه دولت انتقالی بود و از نظریه استعفاء نمودن را رد نمود و خواهان یک افغانستان قوی و متمرکز بود. غنی برای داخل شدن به مذاکرات یک شرط اساسی داشت و آن عبارت بود از اینکه طالبان وی را به صفت رئیس‌جمهور به رسمیت بشناسند. ستراتیژی کلی وی بر جذب نمودن طالبان میانه رو متکی بود، مخصوصاً آن‌هایی که روابط‌شان با پاکستان در تنشج بود.

باوجودیکه درخواست دولت مؤقت برای غنی غیر قابل قبول بود، اما به دو دلیل برای اکثریت احزاب و جناح‌های که با غنی خصومت داشتند، طرفدار داشت.

اول برای آن هائی که غنی را تهدیدی برای آینده سیاسی و منافع شخصی خود می دانستند. دوم گروه هائیکه به آن ها "مجاهدین" گفته می شد، که هر کدام به درجات مختلف با طالبان مذاکرات انجام داده بودند. در برخی موارد این مذاکرات حتی دو سال قبل و یا قبل تر از طرح و آمدن خلیلزاد شروع شده بود.

نظریه که بسیار مهم که نمی توانستند به توافق سیاسی با طالبان برسند، ادغام طالبان در قوای امنیتی بود که مذاکرات را دشوار ساخت.

از جمله بازیگران اصلی سیاسی که در مذاکرات با طالبان شرکت داشتند، اکثریت شان رهبران جمعیت اسلامی بودند که آن ها از جمله اعضای مهم امضاً کنندگان جلسه بُن در سال ۲۰۰۱ نیز بودند و در سال های ۲۰۲۰ - ۲۰۲۱ هنوز هم نفوذ زیادی در بین نیرو های مسلح داشتند.

در جنوب افغانستان حامد کرزی و متحدانش با طالبان مذاکره می کردند. در سال های ۲۰۱۸-۲۰۱۹ کرزی با روسیه روابط بسیار نزدیک داشت، هم با پلان خلیلزاد بدبینی داشت، و همچنان با اشرف غنی نیز خصومت داشت.

در دسامبر سال ۲۰۲۰ حمایت قابل توجه اما مخفیانه یا محرمانه میان رهبران جمعیت و حتی هزاره ها برای تشکیل یک دولت مؤقت مشاهده می شد، قسمیکه عبدالله در هنگام جلسات اشاره کرده بود، اما در محضر عام یا جمع عمومی نظر به نقشی که در رهبری شورای عالی مصالحه ملی داشت، از احتیاط کار می گرفت.

تعدادی زیادی از مقام های سیاسی جمعیتی از تشکیل یک دولت مؤقت برای کاهش نفوذ غنی حمایت می کردند تا بتوانند سد راه ملی گرایانه پشتون ها شوند.

اگر چه غنی کوشید تا با پیشنهاد چوکی های بلند در دولت اعتماد مقام های سیاسی جمعیتی ها را کسب کند، لکن موفقیت وی در این زمینه محدود بود.

تا اخیر سال ۲۰۲۰ هیئت مذاکره کننده کابل به چندین جناح تقسیم شدند که باعث آسیب پذیری آن ها در برابر نفوذ طالبان شد، چونکه بسیاری اعضای این هیئت، غنی را مانع برای صلح می پنداشتند. جناح طرفدار غنی همچنان به حالت دفاعی باقیمانده و تأکید می کنند بر ضرورت احتیاط قبل از آغاز مذاکرات در مورد یک دولت مؤقت.

همچنان نماینده امریکا، خلیل زاد، هر روز از روز دیگر وضعیت خصمانه در مقابل غنی اختیار می کرد. بی انسجامی هیئت مذاکره کننده داخل افغانستان نشان داد که بی انسجامی آن ها برای طالبان اجازه داد تا وحدت خود را در مقابل یک دولت ناسازگار افغانستان حفظ کنند.

اجرای ناهماهنگ:

بعد از امضای توافق صلح بین طالبان و امریکا، اختلافات بین امریکا، بازیگران افغان و منطقه و حتی در داخل خود دولت امریکا سبب شد که مذاکرات بین دولت غنی و طالبان به خطر مواجه شود. مقامات پاکستانی به حمایت از طرحی که خود شان طراح آن بودند، ادامه دادند. اما قرار اظهارات منابع طالبان، پاکستانی ها نگران بودند که تطبیق طرح خلیل زاد به سختی قابل اجرا باشد و همچنین از اینکه مخالفان افغان غنی در برکناری وی موفق نبوندند، ناامید شدند.

ایرانی ها مکرراً موقف خود را تغییر می دادند، در یک مقطع در سال ۲۰۱۸ تصمیم گرفتند در عملیه آشتی دخالت کنند و طبق گفته منابع طالبان در کویت، مدتی بود که در این باره با هبت الله صحبت می کردند. لکن از ماه مارچ موضوع ایران تغییر نمود: درحالیکه قبلاً به صورت مخفیانه هبت الله را تشویق می کردند که با خلیل زاد به توافق برسند و امریکایی ها را خارج کند، حالا این سیاست تبدیل شده به تشویق قطع رابطه با خلیل زاد و خارج شدن از پروسه صلح. این تغییر بصورت واضح به رشد مخالفت روز افزون ایران با امریکا مربوط می شد.

یک منبع از شورای کویت به تاریخ ۴ مارچ سال ۲۰۱۹ اظهار داشت که رهبر عالی مقام ایران، آیت الله خامنه ئی یک هیئت از طالبان را به تهران احضار کرد تا در بدل افزایش دو برابر کمک های ایران از آن ها بخواهد که فوراً مذاکرات با خلیل زاد را متوقف کنند.

بعداً در سال ۲۰۲۱ موقف ایران دوباره تغییر کرد، در حالیکه وزارت امور خارجه ایران مناسبات خود را با غنی استوار نگهداشته بود، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به حمایت از تشکیل یک دولت مؤقف تأکید داشت، بدلیل این که آن ها دیگر به توانایی غنی اعتقاد نداشتند.

در واقع بیشترین و خوبترین گزینه، انتخاب یک دولت مؤقف برای ایران بود، تا بتواند منافع خود را حفظ کند، توافق یک دولت مؤقت بین طالبان و متحدان ایران مانند جمعیتی ها و جناح های شعیه بود. سپاه پاسداران پس از یک سال وقفه دوباره شروع به برگزاری ملاقات ها بین این گروه های مختلف کرد.

در شروع چنین به نظر می رسید که روس ها در پلان خلیل زاد بعضی مزایا را می دیدند، از جمله بیرون راندن امریکایی ها و کسب نفوذ از برکت شراکت با ایران و پاکستان در افغانستان بعد از خروج امریکا. اما روس ها در سال ۲۰۱۹ از حمایت خود از خلیل زاد عقب نشینی نمودند به دلیل اینکه هبت الله آخذ زاده رهبر طالبان از دادن اطلاعات محرمانه در باره دیدار های خود با خلیل زاد به آن ها خود داری کرد. برخلاف ایرانی ها و پاکستانی ها، روس ها در مورد دولت مؤقت مشکوک

بودند و آن را منبع فتنه گری و آشوب در افغانستان می پنداشتند. به همه حال در جنوری سال ۲۰۲۱ تاکید نمودند که سفر طالبان به روسیه دیپلوماسی روس را تغییر داده است. به تعقیب آن نماینده خاص روسیه در امور افغانستان کابلوف این موضوع را تأیید نمود و حمایت خود را از یک دولت مؤقت اعلان کرد و توافق بین امریکا و طالبان را تحسین نمود. مقامات سعودی که از حمایتگران اصلی منطقوی طالبان بودند، بیشتر توافق خود را روی موافقه با غنی تمرکز دادند، و هبت الله آخذ زاده را تشویق به مذاکرات صلح جویانه با کابل می نمودند. اما هبت الله بدون اینکه به صورت آشکار مداخلات آن ها را رد کند، تحت فشار ایران و روسیه (دو منبع مهم مالی) که از وی می خواستند که از سعودی ها فاصله بگیرد. هبیت الله آخذ زاده همچنین از تماس های مستقیم سعودی ها با رقبایش ملا یعقوب و سراج الدین حقانی، ناراضی بود و به آن ها اخطار داد که هر نوع تماس باید از طریق وی انجام شود. **طالبان و ایدیالوژی آن ها:**

طرز دید یا طرز برخورد طالبان در قبال مذاکرات با امریکا:

در ابتدا، طالبان خروج امریکایی ها را یک گام مهم برای رسیدن به یک توافق مطلوب با کابل تلقی نمودند. آن ها همیشه تاکید می کردند که موافقه فبروری سال ۲۰۲۰ با امریکا شرطی ست (عدم حمایت از جهادی های خارجی) در صورت اینکه امریکا به تعهداتش پابندی نکند این شرط امریکا پذیرفته نمی شود.

در ماه اکتوبر سال ۲۰۲۰ طالبان یک عملیات نظامی را در پاسخ به تأخیر امریکا در عدم رعایت توافق نامه که عبارت بود از آزاد ساختن زندانیان و خروج عساکر، آغاز نمودند. در حالیکه قرار اقرار خود شان، آن ها نیز توافق با امریکا را در مورد عدم رعایت از خشونت، نقض نموده بودند. همچنان طالبان اعلان نمودند که نتیجه هر تأخیر جدید از جانب امریکا، سبب فشار آوردن به رئیس جمهور غنی به منظور دریافت امتیاز است.

نگرانی طالبان در باره نیت امریکا زمانی افزایش یافت که اداره جدید بایدن در اوایل سال ۲۰۲۱ به قدرت رسید، با وجودیکه اطمینان از جانب خلیل زاد که مبتنی بر اینکه امریکا تحت ریاست رئیس جمهور بایدن به تعهدات خود پابند می باشد. اما طالبان مشکوک بودند زیرا چنان به نظر می رسید که امکان تأخیر در تکمیل نمودن خروج قوای امریکایی از جانب اداره بایدن محسوس بود. باوجود آن طالبان تمایل شان را برای برقراری روابط نزدیک امریکا بعد از خروج به موقع آن ها ابراز داشتند، و به نیاز افغانستان از حمایت آن ها برای امنیت و زمینه بازسازی اشاره نمودند.

آن ها اعلان نمودند که آماده اند توافقات در باره بازسازی و کمک های امنیتی در زمینه تسلیحات و همچنین کمک های مالی امضا نمایند. بعضی از رهبران طالبان موافق بودند که اطلاعات در باره گروه های جهادی با امریکایی ها مبادله کنند، اما برخی دیگری از رهبران به آن مخالفت کردند. طرفداران خط سختگیر امتناع خود را از مذاکره با امریکا به دلایل ایدیالوژیکی توجیه نمودند، اما برخی از شواهد نشان می داد که زیر فشار حامیان خارجی خود نیز می باشند، مخصوصاً از طریق تأمین مالی.

در میان این حامیان بازیگرانی بودند مانند ایران و روسیه که با ایدیالوژی طالبان سازگار نبودند، برعکس طرفداران نزدیکی با امریکا ملیگرایان و یا سنتگرایانی بودند که انگیزه شان انزجار فرهنگی یا ملیگرایانه نسبت به ایران و پاکستان بود.

طرز دید طالبان نسبت به مذاکرات با کابل:

یک منبع نزدیک به رهبر طالبان هبت الله آخندزاده تأیید کرد که مقامات پاکستانی معتقد بودند که مذاکرات صلح و آشتی تنها در صورت امکان پذیر است که رئیس جمهور غنی از قدرت کنار زده شود (به همین دلیل نظریه دولت مؤقت مطرح شد)، هبت الله این نظریه را تأیید کرد و آن را شرط لازم برای مذاکرات صلح با کابل دانست، و ستانکزی این موضوع را به خلیلزاد در قطر انتقال داد. وی موافق به یک دولت انتقالی به رهبری یک شخصیت بیطرف بود، از جمله شرایط دیگر برای آتش بس و آغاز مذاکرات حذف نام های مقامات طالبان از فهرست سیاه، به تعویق انداختن انتخابات ریاست جمهوری و توافق برای خروج کامل نیرو های امریکایی با تضمین یک تقسیم اوقات منظم و تحت نظارت پاکستان، عربستان سعودی و یا امارات متحده عربی بود.

در سال ۲۰۱۸ هبت الله آخند زاده به موفقیت طالبان از طریق نظامی تردید داشت و معتقد بود که امریکایی ها اجازه این چنین یک سناریو را نمی دهند. در مرحله ابتدایی مذاکرات طالبان به صورت واضح و علنی موافقه و تمایل به تقسیم قدرت، اصلاحات در قانون اساسی افغانستان و تقویت شورای علمای اسلامی افغانستان برای تضمین از رعایت قوانین اسلامی بود.

با این حال دیده می شد که طالبان همچنین موضع خود را در مورد انتخابات که قبلاً آن را غیر اسلامی می دانستند، تغییر داده اند و معتقد شده اند که اصولاً انتخابات مجاز است به شرط اینکه بدون حضور نیرو های خارجی برگزار شود و پیشنهاد نمودند انتخابات بعد از مصالحه تحت نظارت علمای دینی و سازمان ملل متحد برگزار شود، و قصد داشتند به حیث یک حزب سیاسی در آن اشتراک کنند. از جمله شرایط اساسی و اصلی طالبان برای انتخابات این بود که تنها احزابی که از

رژیم اسلامی حمایت می کنند در انتخابات شرکت کرده می توانند و احزاب ایکه توسط زنان رهبری می شوند، کنار گذاشته شوند. آن ها همچنان آرزو داشتند که شش تا هشت وزارتخانه و ده تا دوازده ولایت به آن ها اختصاص داده شود.

چیزیکه مهم بود، آن بود که طالبان از منابع کافی برای بازگشت خود حمایت کردند و هم بطور نمونه اشاره به آشتی با احزاب اسلامی نمودند که هرگز عملی نشد. آن ها دنبال دریافت منابع کافی برای تشکیل یک حزب سیاسی و تشکیل یک شاخه مسلح در پهلوی نیرو های موجود و همچنان برای تضمین شرایط یک زندگی راحت برای رهبران شان بودند. مقامات چینی و سعودی به صورت غیر رسمی در صورتی که شرایط قابل قبول باشد، حمایت خود را اظهار نمودند.

ادامه دارد....